

## 7.1 Поняття ландшафтного дизайну

Поняття ландшафтного дизайну включає в себе уявлення про мистецтво і практичних діях з питань озеленення, благоустрою та організації паркових і садових насаджень, гірок та газонів, використання невеликих архітектурних форм в будівництві.

Мал. 7.1.1 Організації паркових та і садових насаджень

Ще в давні часи саме зелень служила в якості завершального акорду облаштування навколишнього простору. Свій початок ця традиція бере з країн Сходу, де кожен правитель прагнув наповнити простір навколо свого палацу зеленими насадженнями, екзотичними, найпрекраснішими квітами, водоймами і т.д. (Мал 7.1.1)



З зростанням міст та всевітньої урбанізацією міський ландшафтний дизайн виступає на перше місце, оскільки дозволяє зберегти оазис справжньої природи в самому центрі промислового центру, якого великого міста. Причому в більшості випадків перевага віддається дерев і чагарників, саме з їх допомогою можна максимально згладити той конфлікт, який має місце бути між природою і урбанізаційних формами сучасного міста.

В цьому власне і полягає основне завдання ландшафтного дизайну: створити красу і повну гармонію з навколишнім світом, зберігши одночасно ті переваги, які дарує нам використання розгалуженої інфраструктури.

Мал. 7.1.2 Гарний куточок саду

Вибираючи дерева для ландшафтного дизайну, перевагу віддають, залежно від місця їх розташування в подальшому: низько- або високорослим екземплярам.

Грамотно оформлене озеленення подарує унікальну можливість наповнити всю територію декоративною привабливістю, з умовами, благотворно впливають на життя і здоров'я проживаючих там людей. Обравши для себе низькорослі чагарники можна зробити живопліт, комбінуючи квіти і рослини - створити чудовий квітник, альпійську гірку або клумбу.

Озеленення може відрізнитися за своїм розташуванням: бути вертикальним або горизонтальним, що дозволить в деякій мірі змінити архітектурний вигляд будь-якої будівлі і навіть внутрішнього приміщення - в квартирі, на веранді або в офісі. Вражає те розмаїття, яке може запропонувати правильно підібраний, з урахуванням всіх особливостей місцевості, ландшафтний дизайн. (Мал. 7.1.3)



Можна виділити кілька основних груп:

1. Будівлі, які власне і формують центр всієї композиції ландшафту і служать для того, щоб згладити занадто правильні, в геометричному плані, конструкції.

Вони можуть бути невеликими, які призначені для самих різних цілей або стилізованими. Будинки бувають приватними, входять в комплекс різних будівель або розташовуються окремо.

2. Ландшафтний дизайн невеликої ділянки часто включає в себе газон з різнотрав'я, ансамблі або художні композиції зелених насаджень.

3 Включення досить великих елементів декору, у вигляді озера, фонтану, водойми, каменів або скульптур.

4. Елементи освітлення.

Все це в комплексі дозволить відтворити куточок природи в будь-якому місці густонаселеного міста.



## 7.2 Особливості міського оформлення території

Вигляд міста складається з багатьох елементів, першоосновою яких є природні характеристики, а також містобудівні рішення, архітектурні ансамблі, будівлі, споруди, окремі види і прийоми формування середовища проживання вторинні. Якщо природа - об'єктивна реальність, то штучне середовище - суб'єктивний плід технічних та матеріальних можливостей, а також професійної майстерності архітекторів, художників, декораторів, селекціонерів, садівників і т.п.

У містах зі складним рельєфом і відкритими водними просторами завдання полягає в дбайливому ставленні до природного ландшафтному дизайну і вибору адекватних об'ємно-просторових рішень. (Мал. 7.2.1)

Мал. 7.2.1 Благоустрій складного рельєфу

Чим одноманітніше і примітивніше природні умови, тим витонченішими повинні бути архітектурні рішення. Так, місто, розташоване на плоскому рельєфі при відсутності відкритих водних просторів, безсумнівно, вимагає великих зусиль для формування естетично якісної, упорядкованої середовища проживання.

Саме в таких місцях створюються нові зелені масиви і водні системи.

Там, де виходить гармонійно поєднувати працю людини і природи, виникають неповторні за красою та



комфортності ансамблі, які покращують не тільки естетичний вигляд міста, але і його екологію.

У широкій палітрі засобів формування міського середовища квіти - самий крихкий, недовговічний і в той же час найближча людині елемент, який робить місце проживання городян красивим і гуманним. Квіти можуть і повинні бути носіями природних особливостей, історичних традицій, святкового настрою.

Будучи символом естетичної досконалості, вони до того ж є ознакою суспільної стабільності.

#### Мал. 7.2.2 Використання квітів у міському середовищі

Використання квітів у міському середовищі набуло масового характеру з розвитком процесу осмисленої урбанізації. (Мал. 7.2.2)

Але і зараз далеко не кожне місто світу може дозволити собі повне квіткове оформлення не тільки престижній центральній частині, а й своїх околиць, магістралей, промислових зон. Але чим більше територій міста знаходяться в муніципальному підпорядкуванні, чим більше він прагне продемонструвати свою дружельюбність і гостинність, тим більше приділяє уваги насиченню квітами своїх просторів.



Створюючи середовище проживання, що відповідає духу XXI століття, неможливо обійтися без використання нових технологій, матеріалів, селекційних та агротехнічних досягнень. Тільки за цієї умови можна говорити про створення квіткового оформлення, що відповідає новітнім авангардним архітектурним рішенням.

Довгі роки самоізоляції, відсутність необхідної практики зумовили наше відставання від світового інноваційного процесу в цій галузі. Ось чому одна з наших головних завдань сьогодні - опанувати всім арсеналом сучасних засобів, що застосовуються в квітковому оформленні міст.

Здійснюючи будівництво будинку або будівництво заміського котеджу не забувайте і про благоустрій присадибної ділянки - довірте ландшафтний дизайн професіоналам. Хто сказав, що пишно квітучі рослини повинні тягнути своє існування, тільки міцно закоренившись в землі? Зіграйте з природою жарт і допоможіть квітам і травам завоювати повітряний простір на вулицях і площах міст.

### 7.3. Ландшафтний дизайн з урахуванням кліматичних умов

При розробці плану ділянки необхідно враховувати особливості клімату вашого регіону. У прохолодному кліматі дуже цінним природним ресурсом стає сонячне освітлення. Визначте положення вашої ділянки відносно сторін світу, знайдіть кут, під яким світить сонце в середині літа і середині зими. Знайдіть відомості про переважних напрямках і силі вітру, характері опадів у різні місяці року. І, звичайно, про середню температуру по місяцях, часу настання заморозків.

Перш, ніж почати планувати розміщення будівель на ділянці, визначте, хто буде користуватися будинком або дачею, як часто збираються навідуватися гості, і чим ці гості будуть займатися, чи будете ви користуватися ділянкою взимку. Відразу намітьте дитячий майданчик, місце для шашликів, місце для спортивних занять.

Після цього необхідно вибрати стиль вашої садиби. При всьому розмаїтті думок існує всього два відмінних між собою напрямки. Перше - так званий регулярний стиль. Для нього

характерне симетричне розташування посадок і доріжок, акуратність і доглянутість. Це стиль садово-паркових ансамблів дворянських садиб, королівських резиденцій. Другий напрямок - природне. Головне для нього - створити відчуття первозданного райського куточка природи, не пошкоджене технічним прогресом. (Мал. 7.3.1)

Від обраного стилю залежить вся планування ділянки.

Мал. 7.3.1 Варіанти благоустрою та планування території.



Вибір рослин - наступний важливий етап. Північне літо коротке, тому дерева і чагарники повинні бути декоративні і з листям, і в голому вигляді. Чудових ефектів можна досягти, komponуючи на газоні чагарники з різним кольором стебел. Навіть пізньої осені такий газон (якщо трава регулярно скошується) виглядає дуже красиво.

Витримують суворі умови і добре приживаються:

- хвойні дерева. Про ялинці тут уже згадувалося, вона неодмінно повинна бути на ділянці. Врахуйте, що садити ялинки близько до будинку не слід - затінене ялинами місце завжди буде холодним.

- ялівець. Вічнозелений, з пухнастою хвоєю, він нагадує південну тую, а вміло вирощений - кипарис. Є не менш декоративні розлогі сорти ялівцю. Не обов'язково брати його в розпліднику, прекрасно приживеться взяте в лісі рослина.

- барбарис. Чудово підходить для живоплоту. Невибагливий, він гарний в будь-який час року. Решта на зиму рубінові ягідки будуть радувати око.

- бузок. Не тільки красиво цвіте, але і добре піддається стрижці.

- шипшина. Цвіте все літо, квітки великі, яскраві, з ніжним ароматом.

Якщо сусіди відгородилися високим суцільним парканом - доведеться просто врахувати це при плануванні насаджень, намагаючись якомога більше площі огороження замаскувати рослинами.

Ділянка, оточений природою, найкраще обгородити сітчастим парканом (а якщо дозволяють кошти - з кованих решіток). Таким чином ви приєднасте навколишній ландшафт до вашого. При цьому в кутах все-таки потрібно розташувати об'єкти, що обмежують візуально

вашу територію, вони створять відчуття затишку і захищеності. Такими об'єктами можуть бути густі чагарники, альпійські гірки, декоративні ґрати з кучерявими рослинами, невеликі господарські будівлі.

На північному краю ділянки добре виглядатимуть невисокі локальні стінки з цегли, каменю, дерев'яних колод, вбитих вертикально (частокіл), що утворюють кілька ніш (спиною до північ і з невеликими боковинами під кутом 30-40 градусів), як би розкритих назустріч низько стоїть над горизонтом сонця. Такі ніші створюють кліматичні міні-зони, в яких добре ростуть тепло- і світлолюбні квіти. У цих же нішах можна розташувати лавочки, шезлонги та інші пристосування для відпочинку - закриті від північних вітрів.

Крім погодних умов є ще одна неприємна особливість прохолодного клімату - чим ближче до природи, тим більше доводиться стикатися з дрібними літаючими живність, які цілком можуть зіпсувати весь відпочинок.

Південна стіна будинку дає великий простір для творчості. Будинки з клеєного бруса, повіті з південного боку хмелем або диким виноградом, дивно барвисто виглядають в будь-яку погоду завдяки поєднанню зелені і натурального дерева. Але не дозволяйте рослинам розростатися більш ніж на одну третину стіни, інакше будинок загубиться в зелені, що добре для півдня, але створює відчуття дискомфорту в північних умовах. У такої стіни найкраще місце для невеликого подіуму з лавкою або шезлонгом і яскравого квітника. Причому ближче до дому - подіум, а вже перед ним - квітник. Це місце стане вашим улюбленим місцем для фотосесій.

Звичайно, багатьом би хотілося мати басейн на своїй ділянці. Але потрібно бути реалістом - гарненько подумати, скільки днів у році їм можна буде користуватися. Решту часу доведеться просто підтримувати воду в чистоті або осушувати басейн. Вид холодного мокрого місця душу не гріє. Є компромісний варіант - передбачити місце для надувного басейну. А в куточку саду створити невеликий ставок, оточивши його дикорослими (як би) квітами.

## 7.4 Основні етапи ландшафтного дизайну ділянки

### Мал 7.4.1 Комфорт і якість внутрішнього планування будинку



Зовнішньому вигляду присадибної ділянки сьогодні надається не меншу увагу, ніж комфорту і якості внутрішнього планування будинку. У цій справі не буває дрібниць, а процес його реалізації вимагає залучення професіоналів і грамотного складання проекту ландшафтного дизайну.

(Мал 7.4.1)

Успішні ландшафтні проекти - у випадки реалізації стають кращою прикрасою присадибних ділянок та створюють комфортні умови для повноцінного відпочинку.

У мережі інтернет можна знайти ландшафтний проект безкоштовно, однак, механічне перенесення його на конкретну ділянку

рідко буває вдалим. Деякі ідеї та вдалі рішення таких проектів можна і потрібно взяти до уваги, але повністю відмовлятися від індивідуального ландшафтного проектування не слід.

Перший етап даного процесу починається з художньої промальовування плану. На ньому розміщуються доріжки та майданчики, газони та інші елементи ландшафтної композиції. Після затвердження ескізного плану власником ділянки починається робота, метою якої є створення точного проекту розташування всіх натурних елементів, які створюватимуться при проведенні ландшафтного дизайну.

Ландшафтний дизайн ділянки обов'язково повинен враховувати груповий характер розподілу рослин. Це означає, що всі дерева і чагарники споріднених видів розміщують поблизу один від одного. Якщо не дотриматися цього правила, то ділянка втратить свою привабливість і перетвориться на зону хаотичного озеленення.

Планування місць висадки рослин і розміщення основних об'єктів благоустрою території повинна уникати прямих ліній. При цьому посадка дерев і чагарників не повинна проводитися дуже щільними групами, оскільки це перешкоджає розвитку у рослин кущуватості. Строга симетрія в плануванні території призводить до неприродного вигляду ландшафту, хоча, в загальній композиції дизайну врівноваженість окремих елементів обов'язково має бути присутня.

**Благоустрій ділянки** на наступному етапі включає в себе підготовчі роботи на території. Тут виконується очищення від непотрібної рослинності та будівельного сміття. При необхідності видаляється сухостій, формуються крони у існуючих дерев і проводиться корчування пнів. На підставі креслення розпланування виконується винос в природу функціональних зон і місць, де будуть розміщені квітники й альпійські гірки. Крім цього, на ділянці розмічаються підпірні стінки і декоративні водойми.

За цією роботою слід пристрій **дренажної системи**, конструкція якої залежить від рівня ґрунтових вод, складу ґрунту на ділянці і розташування головних елементів ландшафтного дизайну. Якщо дренаж і автоматичний полив будуть виконані неправильно, незабаром може знадобитися реставрація ділянки, оскільки надмірне зволоження ґрунту несприятливо позначиться на розвитку рослин.

**Автополив** має ключове значення для будь-якого присадибної ділянки, оскільки без нього серйозно зростають витрати часу і сил на забезпечення рослин водою. За допомогою системи автополиву вдається рівномірно розподілити воду і оптимально налаштувати її подачу в найбільш сприятливий час доби. Ділянка з автополивом виглядає набагато привабливіше, оскільки на ньому немає шлангів, труб та інших зовнішніх елементів зрошувальної системи.

У кресленні розпланування ландшафтного дизайну враховується не тільки розміщення всіх його об'єктів, а й потреба в ґрунті. При його недоліку на ділянку завозиться пісок та інші види баластних кар'єрних матеріалів.

На завершальному етапі комплексу ландшафтних робіт виконується освітлення, мощення доріжок, посадка крупномірів і чагарників, розбиваються клумби та газони.

### **Контрольні Питання:**

1. Поняття ландшафтного дизайну
2. Основне завдання ландшафтного дизайну
3. Вертикальне або горизонтальне озеленення
4. Благоустрій присадибної ділянки
5. Вибір рослин
6. Ландшафтний дизайн з урахуванням кліматичних умов
7. Основні етапи ландшафтного дизайну ділянки
8. Благоустрій ділянки
9. Дренажні системи і автополив